

Kommunrevisorerna granskar

UMEÅ KOMMUN

**UMEÅREGIONENS GEMENSAMMA NÄMND FÖR
DRIFT OCH HANTERING AV
PERSONALADMINISTRATIVA SYSTEM**

Grundläggande granskning 2023

1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisorerna ska årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionsred. Enligt kommunallagen (12. kap 1 §) är revisionens uppgift att pröva om:

- Verksamheten sköts ändamålsenligt
- Verksamheten ur ekonomisk synvinkel sköts tillfredsställande
- Räkenskaperna är rättvisande
- Den interna kontrollen är tillräcklig

Revisorernas årliga granskning består av såväl en grundläggande granskning som av ett antal fördjupade granskningar. Den grundläggande granskningen är den löpande granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder, och består av tre delar:

- Granskning av delårsrapport och årsredovisning
- Granskning av måluppfyllelse
- Granskning av intern styrning och kontroll

Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en fortlöpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisningssystem och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan. Den grundläggande granskningen kommer att fortgå fram till revisionens slutliga bedömningar i revisionsberättelsen rörande 2023.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Den grundläggande granskningen är en översiktlig granskning som syftar till att bedöma om styrelse och nämnder har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Detta för att säkerställa att de lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

Den grundläggande granskningen syftar därmed till att ge en översiktlig bild av styrelse och granskade nämnder och en tillräcklig grund för de bedömningar som görs inför ansvarsprövningen.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har styrelsen/nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och ev. tilläggsuppdrag som fullmäktige fastställt?
- Har nämnden säkerställt att den får tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?
 - Vidtar nämnden åtgärder vid eventuella avvikelser?
- Har nämnden en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?
- Är nämndens beslutsunderlag och protokoll tydliga?

1.2 Avgränsningar

Granskningen avser Umeåregionens gemensamma nämnd för drift och hantering av personaladministrativa system och är avgränsad till verksamhetsåret 2023. Granskningen färdigställs och avslutas därmed först efter att styrelse och nämnder behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2023.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- Kommunallagen (2017:725)
- Riktlinjer för intern styrning och kontroll (2011-09-26)
- Nämndens reglemente och samverkansavtal

1.3.1 Reglemente

Nämndens reglemente har reviderats under 2022 och är antaget av fullmäktige i samtliga samverkande kommuner.

Umeå kommun är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i dess organisation.

Nämnden ansvarar för drift och hantering av personaladministrativa system, som har upphandlats för den gemensamma nämnden, vilket omfattar;

- Upphandla personaladministrativa system
- Avtal och avtalsuppföljning mot leverantören
- Övergripande systemförvaltning
- Applikationsdrift
- Server och databasdrift
- Driftmiljö (licenser och hårdvara)
- Vidareutveckling
- Personuppgiftsbiträde

Utöver ovanstående ska personaladministration kunna ske såväl i respektive kommun eller i annan kommun som kommunen bestämmer.

Nämnden ska till respektive kommunfullmäktige i de samverkande kommunerna rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är genom upprättande av delårsrapport och rapport i samband med årsredovisningen.

1.3.2 Samverkansavtal

Samverkansavtal, daterat 2022-01-01 (ersätter tidigare upprättat samverkansavtal daterat 2016-01-01), har tecknats mellan Bjurholms, Nordmalings, Robertsfors, Umeå, Vindelns och Vännäs kommuner avseende samverkan kring drift och hantering av personaladministrativa system.

Av avtalet framgår att avsikten med samverkan är att åstadkomma:

- effektiv drift och hantering av personaladministrativa system
- optimalt användande av resurser och kompetens

Avtalets omfattning motsvarar vad som framgår av reglemente, avseende nämndens ansvar. Utöver vad som framgår av reglemente så framgår det av avtalet hur kostnader ska fördelas mellan de samverkande kommunerna. Här framgår värdkommunen ska översända förslag till budget till övriga kommuner senast den 1 september varje år. Respektive kommun ska avsätta en årlig summa i sin budget som motsvarar de faktiska kostnaderna för verksamheten.

När budgeten fastställs ska de beräknade faktiska kostnaderna ligga till grund för fördelningen. Den fastställda fördelningsnyckeln baseras på medelantal utbetalda löner och arvoden per månad under året som föregår budgetberedningsåret. 2,5% av budgeten fördelas som en fast andel per deltagande kommun.

Slutlig reglering mot budgeten från varje deltagande kommun för visst år ska ske per den 31 december. Förskottsbetalning av avsatt årlig summa ska göras varje tertiäl.

I avtalet fastställs även hantering rörande äganderätt till egendom m.m., försäkring, omförhandling av avtal, insyn i förvaltningen, mandatperiod, nya intressenter i den gemensamma nämnden, tvister, regress, avtalets giltighet samt uppsägning av avtalet.

1.3.3 Riktlinjer för internkontroll

Kommunens dokument för riktlinjer för intern kontroll som antogs i september 2011, specificerar att kommunens samtliga verksamhetsområden ska tillämpa dessa riktlinjer. I dokumentet framgår att följande moment ska tillämpas av verksamheterna:

Riskanalys

En riskanalys ska göras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk att verksamheterna inte bedrivs enligt lagar och regler samt verksamhetens krav.

Kontrollåtgärder

Vid behov ska åtgärder tas utifrån resultatet av riskanalysen som förhindrar att verksamhetens krav inte uppfylls.

Uppföljning

Verksamheterna ska systematiskt och regelbundet följa upp, bedöma och avrapportera den interna kontrollen.

Dokumentation

Risikanalysen, kontrollåtgärder samt uppföljningen och bedömningen ska dokumenteras.

Rapportering

I samband med inrapportering av bokslut ska nämnderna/styrelserna rapportera till kommunfullmäktige huruvida deras internkontroll har varit tillräcklig.

1.4 Genomförande

Den grundläggande granskningen har genomförts av de förtroendevalda revisorerna tillsammans med sakkunnigt stöd från KPMG. Granskningen har genomförts genom dialogmöten, bedömning av styr- och uppföljande dokument samt protokollsgranskning.

Dialogmöten

Revisorerna har genomfört dialogmöten med nämnden under hösten 2023. Frågeställningarna vid dialogerna med presidierna utgår från de områden som identifierats i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys.

Dokumentstudier

För att få en helhetsbild av nämndens arbete, kompletteras dialogen med insamling, genomgång och analys av relevanta styr- och uppföljningsdokument (budget, reglemente, verksamhetsplan, verksamhetsuppföljning per T1, T2 och årsbokslut, riskanalys, internkontrollplan etc.).

Hearing

Under hösten 2023 har en dialog/hearing genomförts med representanter/tjänstepersoner från respektive samverkande kommun. Hearingen genomfördes i syfte att få en samlad bild av hur samverkan upplevs fungera och hur väl den bidragit till att nå de mål som anges i samverkansavtalet. Hearingen kommer att genomföras digitalt.

Protokollsgranskning

De förtroendevalda revisorerna följer nämnden löpande genom bland annat protokollsgranskning.

Protokollsgranskningen syftar bland annat till att revisorerna ska få en god uppfattning om vad som tas upp och beslutas av nämnden, dess följsamhet till mål och uppdrag samt att notera viktiga iakttagelser utifrån såväl genomförd riskanalys som hur nämnden agerar vid eventuella avvikelser eller i övrigt utför sin styrning, uppföljning och kontroll.

De förtroendevalda revisorernas iakttagelser och bedömningar som görs utifrån protokollgranskningen dokumenteras i avsnitt 2.4.

Analys, bedömning och rapportering

När verksamhetsåret är slut har resultatet sammanställts och en sammanfattande analys och bedömning gjorts. Detta sammanställs i en rapport att nämnden behandlat sin årsrapport för 2023. Detta för att säkerställa att granskningen omfattar hela granskningsåret.

2. Resultat av granskningen

2.1 Styrning och uppföljning av verksamhet

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens verksamhetsstyrning och uppföljning under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om verksamhetsplan eller motsvarande	✓	Nämnden har beslutat om en verksamhetsplan och budget för 2023, fastställd av nämnden 2022-12-09
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i tertialrapporter	✓	Vid nämndens sammanträde 2023-09-22 antog nämnden ekonomirapporter för tertial 1 (§ 13) och tertial 2 (§ 14). Ekonomirapporter upprättas dels till Umeå kommunstyrelse, dels en regiongemensam. Av rapporten i samband med tertial 2 följs nämndens måluppfyllelse upp.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en årsrapport	✓	Nämnden beslutade 2024-02-22 (§ 14) att godkänna årsrapport för perioden januari-december 2023. Av årsrapporten framgår även uppföljning av nämndens mål.
Uppnår fastställda mål	—	Nämndens grunduppdrag bedöms vara i hög grad uppfyllt. Av årsrapporten framgår att fyra av nämndens fem målsättningar är i viss grad uppfyllda.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på avvikelse från mål	✓	Av uppföljningen av mål framgår att arbete pågår med samtliga mål, för att nå måluppfyllelse.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.1.1 Övriga iakttagelser

Av de rapporter som nämnden upprättar i samband med tertial 2 och i samband med årsbokslut sker uppföljning av nämndens mål. För samtliga mål lämnas kommentarer som beskriver status på arbetet samt förklaringar avseende status i arbetet.

Under året har nämnden utvärderat befintligt avtal med Visma, då leverantören inte levererat i enlighet med ställda krav. Nämnden bedömer att samarbetet har fungerat bättre och att leverantören har kunnat leverera flera punkter på restlistan. Det kvarstår dock arbete med ett antal punkter.

2.1.2 Bedömning

Vi bedömer att nämnden i allt väsentligt har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag och mål som fullmäktige fastställt.

2.2 Styrning och uppföljning av ekonomi

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens ekonomistyrning och uppföljning under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Upprättat en budget för innevarande år inom tilldelad ram	✓	Nämnden har beslutat om en verksamhetsplan och budget för 2023, fastställd av nämnden 2022-12-09
Följt upp ekonomin i tertialrapporter	✓	Uppföljning har skett i form av rapport till Umeå kommunstyrelse samt en regiongemensam rapport i samband med T1 och T2. Nämnden beslutade om såväl tertialrapport 1 som 2 vid dess sammanträde 2023-09-22.
Följt upp ekonomin i en årsrapport	✓	Ja. Nämnden beslutade om årsrapporter vid sitt sammanträde 2024-02-14.
När måluppfyllelse avseende ekonomi (inkl. budget)	✓	Nämnden redovisar en positiv budgetavvikelse om 350 tkr. Avvikelsen förklaras främst av en ännu ej genomförd inbetalning av införandeavgift om 367 tkr.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende ekonomi	✓	Inga väsentliga avvikelser har noterats.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.2.1 Övriga iakttagelser

2.2.2 Bedömning

Vi bedömer att nämnden i allt väsentligt har säkerställt att den får tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat.

2.3 Intern kontroll

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens internkontroll under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om internkontrollplan	✓	Ja, nämnden beslutade om uppdatering av riskanalys (och internkontrollplan) på sammanträdet 2023-02-17.

Värderat identifierade risker	✓	Internkontrollplanen innehåller en riskanalys (riskinventering, riskvärdering och åtgärder).
Internkontrollplanen tydliggör - vilka risker som ska kontrolleras - kontrollmetod - vem som är ansvarig för kontroll - när i tid kontroll sker	✓	Internkontrollplanen anger kontrollområde, identifierad risk, vilken/vilka åtgärder som ska vidtas, vem som ansvarar för respektive åtgärd samt när återrapportering ska ske.
Följt upp internkontrollplanen	✓	Uppföljning av internkontrollplanen har skett i samband med verksamhetsuppföljningarna vid T2 och i samband med årsbokslut. Av uppföljningen framgår vilka åtgärder som genomförts.
Vidtagit åtgärder vid identifierade brister	✓	I uppföljningen anges att arbete med samtliga åtgärder sker enligt plan.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.3.1 Övriga iakttagelser

Den risk i internkontrollplanen som har högst riskvärde (12–16) är:

- Risk att Visma aldrig levererar enligt restlistan vilket förhindrar möjligheten att reducera manuellt arbete och behov av att utveckla "egna lösningar".

Av den årliga uppföljningen framgår att frågan har hanterats i samband med varje nämndsammanträde och att utvärdering skett under 2023. Fortsatt arbete krävs dock.

2.3.2 Bedömning

Vi bedömer att nämnden i allt väsentligt har säkerställt en struktur för att arbetet med intern kontroll bedrivs på ett systematiskt sätt.

2.4 Beslutsunderlag och protokoll

Nedan redogörs för de förtroendevalda revisorernas iakttagelser och bedömningar avseende nämndens beslutsunderlag och protokoll under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Nämndens beslutsunderlag och protokoll är tydliga	✓	Samtliga protokoll för nämnden inklusive eventuella beslutsunderlag har översiktligt kontrollerats och bedöms vara tydliga.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.4.1 Övriga iakttagelser

2.4.2 Bedömning

Vi bedömer att protokoll och beslutsunderlag är tydliga.

3. Sammanfattade bedömning

I vår översiktliga granskning av Umeåregionens gemensamma nämnd för drift och hantering av personaladministrativa system har vi inte hittat några väsentliga avvikelser. Vi bedömer därför att nämnden i allt väsentligt har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Vi grundar vår bedömning på följande:

Revisionsfråga	Bedömning	Motivering
Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag?	Ja	Nämnden har fastställt en verksamhetsplan för 2023 där grunduppdrag och nämndens mål framgår. Uppföljning har skett i samband med delårsrapport och årsrapport. Därtill har nämnden hanterat väsentliga frågor löpande under året.
Har nämnden säkerställt att den får tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?	Ja	Nämnden har fastställt en budget för verksamhetsåret. Nämnden har erhållit tertiälvis uppföljning av ekonomin. Nämnden redovisar en positiv budgetavvikelse.
Har nämnden en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?	Ja	Nämnden har beslutat om riskanalys och internkontrollplan. Internkontrollplanen följs upp i samband med tertiälrapport 2 och årsrapport. Av uppföljningen framgår de åtgärder som är vidtagna.
Är nämndens beslutsunderlag och protokoll tydliga och ändamålsenliga?	Ja	Vi bedömer att protokoll och beslutsunderlag är tydliga.